

Список використаної літератури:

1. Хабриева Т. Я. Миграционное право как структурное образование российского права / Т. Я. Хабриева // Журнал российского права. – 2007. – № 11. – С. 3-16.
2. Чехович С. Б. Елементарний курс міграційного права України: Конспект лекцій : Навч. посіб [для студ. вищ. навч. закл.] / С. Б. Чехович. – К. : МАУП, 2004. – 216 с.
3. Федоренко В. Л. Система конституційного права України: теоретико-методологічні аспекти: монографія / В. Л. Федоренко. – К. : Ліра-К, 2009. – С. 9. – 580 с.
4. Борута І. Міграційне право ЄС : навч. посібник / І. Борута, В.Р. Барський ; ОНЮА. – Одеса : Юрид. л-ра, 2004. – 131 с.

Ключові слова: міграція, міграційне право, предмет правового регулювання, комплексна галузь права.

Ключевые слова: миграция, миграционное право, предмет правового регулирования, комплексная отрасль права.

Key words: migration, migration law, subject of legal regulation, complex branch of law.

КОРМИЧ АНАТОЛІЙ ІВАНОВИЧ

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри загальнотеоретичної юриспруденції,
кандидат історичних наук, доцент*

ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ МІГРАЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС: ОБУМОВЛЕНІСТЬ ТА ЗНАЧЕННЯ

Актуальність теми обґрунтована важливістю дослідження закономірностей та специфіки міграційних процесів в сучасній Європі та їх правової регламентації для формування відповідних національних стандартів в умовах реалізації стратегії європейської інтеграції України. Адже від чітких правових засад зваженої міграційної політики залежить політична, економічна та соціальна стабільність у суспільствах та державах, безпека існування та співіснування держав.

У зв'язку із активізацією міграційних процесів та напливом біженців у Європу, особливо в світлі міграційної кризи 2015-2016 рр., сучасного напруженого стану на Близькому Сході, інших факторів, загострюються проблеми, пов'язані із стабільністю політико-правових систем держав. Неконтрольована нелегальна міграція спричиняє внутрішні конфлікти в окремих країнах та загрожує єдності держав в рамках ЄС, потребуючи чітких правових рамок, в яких мають відбуватись міграційні процеси.

Основними факторами, що визначили потребу реформування правового поля міграційної політики ЄС, крім міграційного тиску із-зовні, є демографічна ситуація, потреби ринку праці, реалії фінансово-економічної кризи 2008–2009 рр. або прогнозовані проблеми, спричи-

нені пандемією коронавірусу 2020 тощо. На внутрішню європейську мобільність вплинуло розширення складу Євросоюзу за рахунок країн, які за рівнем життя суттєво поступалися «старим» членам ЄС. Чималі дискусії пов'язані із ставленням окремих країн-членів ЄС до програм Східного партнерства, в яких задіяна Україна та до перспектив подальшого розширення ЄС, в зв'язку з чим уточнюються формулювання окремих правових актів, які регламентують таке партнерство.

Тож все це обумовило науковий інтерес до даної проблематики як правознавців, так і фахівців інших галузей науки. Але міграційні процеси дуже динамічні і потребують постійного аналізу та прогнозування задля створення сучасної правової бази ефективної міграційної політики держав.

Досягнення такої мети потребує вирішення цілого ряду важливих завдань, як: визначення сучасних теоретичних підходів до змісту таких категорій як «міграція», «міграційні процеси», «міграційна політика», що застосовуються в законодавстві; дослідження моделей міграційної політики; визначення сутності неконтрольованої (нелегальної) міжнародної міграції як можливої загрози безпеці держав; окреслення витоків та основних етапів міграційних процесів у Європі; характеристика правового аспекту регулювання міграційних процесів в рамках різних етапів реалізації міграційної політики в Європейському Союзі; визначення правового статусу та ролі міжнародних організацій в управлінні міграційними процесами в ЄС; прогнозування перспектив подальшого вдосконалення правової бази проведення ефективної міграційної політики ЄС в сучасних умовах та інших питань, вирішення яких стимулюватиме розвиток правової теорії і практики, пов'язаної з регулюванням міграційних процесів в сучасному світі, передусім, в Європі.

В центрі уваги мають стояти особливості та форми правового регулювання міграційних процесів в Європейському Союзі в сучасних умовах та проблеми імплементації європейських норм в вітчизняне законодавство сучасної України.

Методологічна основа проведення таких досліджень має базуватися на використанні комплексу загально-наукових та спеціальних методів, зокрема: системного аналізу (для висвітлення історичної ретроспективи правової регламентації міграції та міграційних процесів в Європі), структурно-функціонального аналізу (для характеристики специфіки правової бази управління міграційними процесами в окремих країнах-членах ЄС або на конкретних етапах існування Європейського Союзу), інституційного аналізу (для вивчення структури управління міграційними потоками, інституцій з розробки та впровадження міграційної політики).

Аналіз реалізації міграційної політики Євросоюзу потребує детального вивчення законодавчих актів ЄС, статистики щодо практики правового регулювання міграції та інших джерел, які висвітлюють правові засади управління міграційними процесами в сучасній Європі.

Теоретичне значення подібних досліджень полягатиме в комплексному аналізі розвитку законодавства в сфері міграції на європейському

континенті та окресленні перспектив його подальшого вдосконалення задля підвищення ефективності міграційної політики ЄС.

Практичне значення результатів таких досліджень, передусім, полягає в тому, що їх положення та висновки можна використовувати для порівняльного аналізу законодавства щодо міграційної політики ЄС та України, формування пропозицій відносно покращення та вдосконалення механізму правового регулювання міграційних потоків задля реалізації стратегічних цілей нашої держави щодо європейської інтеграції та виконання умов Угоди про асоціацію з Європейським Союзом.

За останні роки міграційна політика Євросоюзу змінилася і набула нового змісту її правова база. Неформалізовані міжурядові контакти еволюціонували у повноцінний законодавчий блок співтовариства, вагому частину *acquis communautaire* інтеграції. Після набуття чинності Амстердамської угоди міграційна політика євроспільноти стала одним з найбільш очевидних здобутків її інтеграції.

Були успішно реалізовані програми, виконання яких дало змогу значно просунутися до забезпечення більшої відкритості та безпеки Європи, інтенсифікувати внутрішню європейську мобільність, посилити охорону зовнішнього кордону, виробити правові стандарти прийому іммігрантів та біженців з третіх країн, поглибити солідарність держав-членів та розвинути співпрацю ЄС з країнами походження мігрантів. Крім розробки і прийняття законодавства, створення спеціалізованих інституцій та фінансових інструментів, проведено багатосторонні операції, налагоджено обмін інформацією, відбувається навчання службовців за погодженими програмами тощо. Разом з тим, процес формування правових засад ефективної міграційної політики ЄС не був простим. Рішення у сфері міграції завжди у центрі суспільних дебатів і на національному, і на загальноєвропейському рівнях, оскільки належать до політично чутливих, повинні враховувати широкий спектр питань безпеки, захисту прав людини та внутрішньої європейської солідарності. Труднощі виникали щодо імплементації рішень, їхньої інтерпретації в різних державах та можливостей фактичного виконання.

Правове регулювання міграційних процесів в XXI ст. стало одним з пріоритетів порядку денного сучасної Європи. ЄС оголосив мету формування «всеосяжної міграційної політики» на основі загальних базових принципів допуску громадян третіх країн на територію держав-членів» при одночасному забезпеченні охорони спільного кордону Євросоюзу.

Вирішення проблем правової регламентації міграції ускладнює співіснування діаметрально протилежних поглядів: підтримки політики мультикультуралізму і протесту проти сучасної «колонізації». Це вимагає пошуку оптимального формату правового регулювання міграційної політики ЄС, в якій відображається суперечлива природа сучасної демократії із співіснуванням протилежних принципів: універсальності територіальної специфіки, прав людини та суверенітету народу тощо.

Сучасні тенденції і розвиток ситуації обумовлюють необхідність перегляду і вдосконалення ефективних моделей регулювання міжнародних міграційних процесів. Європейський Союз здійснює такі дії, орієн-

туючись на потребу нових пропозицій щодо вдосконалення теоретичної бази і практичного застосування правових механізмів проведення ефективної міграційної політики.

Все це обумовлює потребу з боку України детально аналізувати досягнення та прорахунки правового регулювання міграційної політики ЄС, враховуючи їх при створенні та вдосконаленні власної національної законодавчої основи такої політики. Це сприятиме успішній інтеграції нашої держави в європейській правовий простір та адаптації національного законодавства до європейських стандартів.

Список використаної літератури:

1. Васильев А.М., Копченко И.Е., Гринева Ю.А. Европейский миграционный кризис (2014–2015): причины и основные параметры. Общество: политика, экономика, право. 2016. № 2. С. 99-103.
2. Манцеров К.А. Политико-правовые модели регулирования иммиграции Великобритании и Германии: сравнительный анализ. Известия ВУЗов. Общественные науки. 2011. № 4. С. 20-28.
3. Міграційна криза в ЄС: статистика та аналіз політики. Аналітичний центр Cedos. URL: <https://cedos.org.ua/uk/articles/mihratsiina-kryza-v-yes-statystyka-ta-analiz-polityky>
4. Міграційна політика: порівняльно-правове дослідження відповідності законодавства України *acquis communautaire* Європейського Союзу. Міністерство юстиції України. Київ. 2009. 178 с.
5. Матвеевская А.С. Региональные особенности миграционной политики в Северной Европе. Царскосельские чтения. 2012. № 16. С. 179-182.
6. Орехова С.В. Миграционная политика Франции: история и современность. Власть. 2015. № 3. С. 149-151.
7. Сакеян Л.А. Алжирская миграционная политика Жана Ширака и Николя Саркози. Перспективы направления развития современной науки. Евразийское научное объединение. № 3. Март 2015. С. 162-165.
8. Трофимова О. Мусульмане и ислам в Западной Европе. Мировая экономика и международные отношения. 2009. № 10. С. 52-62.

Ключові слова: міграційна політика, міграційний процес, міграційне законодавство, Європейський Союз, стратегія євроінтеграції.

Ключевые слова: миграционная политика, миграционный процесс, миграционное законодательство, Европейский Союз, стратегия евроинтеграции.

Key words: migration policy, migration process, migration legislation, European Union, European integration strategy.